

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาฉบับนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะพัฒนาเป็น เครื่องมือในการหา รายได้ให้กับประเทศได้เป็นอย่างดี แต่เป็นที่กล่าวกันโดยทั่วไปว่า โครงสร้างภาษีและการบริหาร การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย เป็นจุดสำคัญที่เป็นปัญหาทำให้ ภาวะในการเสียภาษี ยังไม่เป็นธรรม ความสมัครใจในการเสียภาษีน้อย และรายได้ที่ได้จากการจัดเก็บก็น้อยกว่าที่ ควรซึ่งในการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปัญหาโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในส่วน ของฐานภาษี การหักค่าใช้จ่าย การหักค่าลดหย่อน อัตราภาษี และการบริหารการจัดเก็บภาษีเงิน ได้บุคคลธรรมดาว่าปัจจัยใด เป็นปัจจัยสำคัญของปัญหาและในแต่ละปัจจัยมีจุดย่อยใดที่ควรได้รับการ ปรับปรุง และค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ มาทำ การทดสอบกับความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและอาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเปรียบเทียบความแตกต่างของ ความเห็นของอาจารย์ทั้ง 2 คณะ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม โดยส่งไปยังอาจารย์ทั้ง 2 คณะของสองมหาวิทยาลัยดังกล่าวซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 371 คนโดยได้รับ แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 74 ชุด คิดเป็นร้อยละ 19.94 ของจำนวนประชากรทั้งหมด โดยใช้ เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 6 เดือนเศษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การหาค่า การหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การทดสอบความ แตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยการทดสอบค่า T.

สรุปผลการวิจัย

1. รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 74 คน ประกอบด้วย อาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และ การบัญชี 32 คน และอาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์ 41 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการ ศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไปทางสาขา เศรษฐศาสตร์รองลงมาได้แก่ สาขาสถิติ และ บริหารธุรกิจ ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์เกี่ยวกับ ภาษีอากร หรือ การคลัง ค่อนข้างน้อย.

2. ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย พบว่า

ความเห็นของอาจารย์ทั้ง 2 กลุ่มเกี่ยวกับภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยในปัจจุบัน อยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง โดยปัจจัยที่เห็นว่าควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงเป็นอันดับแรก ได้แก่ การบริหารการจัดเก็บ ลำดับถัดไปได้แก่ การปรับปรุงในส่วนโครงสร้างภาษี ซึ่งได้แก่ ฐานภาษี อัตราภาษี การหักค่าใช้จ่าย การหักค่าลดหย่อน ตามลำดับ

3. ความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ ที่มีต่อโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยในปัจจุบัน พบว่ามีความเห็นแยกออกไปในส่วนต่างๆ ของโครงสร้างภาษี ดังนี้.

3.1 ฐานภาษี

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในส่วนของฐานภาษี พบว่าองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดปัญหา ความไม่เป็นธรรมในการเสียภาษี การจัดเก็บภาษีได้น้อย ได้แก่

3.1.1. การยกเว้นภาษีให้กับเงินได้ประเภทดอกเบี้ย

เงินได้ประเภทดอกเบี้ยที่ได้รับการยกเว้นภาษี ไม่ต้องนำไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ ได้แก่

3.1.1.1. ดอกเบี้ยเงินสะสมที่รัฐบาลจ่าย

3.1.1.2. ดอกเบี้ยสลากออมสิน

3.1.1.3. ดอกเบี้ยเงินฝากออมสินของรัฐบาล เฉพาะประเภทฝากเพื่อเรียก

3.1.1.4. ดอกเบี้ยเงินฝากออมสิน ของรัฐบาลประเภทฝากประจำซึ่งมีระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน.

3.1.1.5. ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักร เฉพาะที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม ประเภทฝากออมทรัพย์ ซึ่งใช้สมุดคู่ฝากในการฝากถอน และไม่ใช้เช็คในการถอน และเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาไม่ถึงสามเดือน

3.1.1.6. ดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาล

3.1.1.7. ดอกเบี้ยเนื่องจากการคืนภาษีข้า

3.1.1.8. ดอกเบี้ยเงินสะสมที่ได้รับจากรัฐวิสาหกิจ

3.1.1.9. ดอกเบี้ยเงินฝากสหกรณ์เฉพาะ เงินฝากที่ต้องจ่ายคืน เมื่อ ทวงถามประเภทออมทรัพย์ ซึ่งใช้สมุดคู่ฝากในการฝากถอน

สำหรับใน เรื่องนี้ สรุปได้ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และ
อาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์ อยู่ในเกณฑ์สอดคล้องกัน คือ เห็นด้วยกับการให้มีการยกเว้นภาษีไม่
ต้องนำเงินได้ประเภทต่าง ๆ ไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ทุกประเภท ยกเว้นเฉพาะ

3.1.1.4 ดอกเบี้ยเงินฝากออมสินของรัฐบาลประเภทฝากประจำซึ่งมีระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน
และ 3.1.1.8 ดอกเบี้ยเงินสะสมที่ได้รับจากรัฐวิสาหกิจซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นอยู่ระดับ
กลาง ๆ คือ ไม่แสดงความเห็นไปในทางบวกหรือลบ

จากผลการวิจัยนี้ จะเห็นได้ว่ามีลักษณะขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ สมชัย ฤชุพันธุ์ (2525
ก: 32-40) ที่ศึกษาว่าการยกเว้นภาษีให้ต้องนำไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ เป็นมาตรการ
ที่ทำให้อัตราภาษีเงินได้ที่ได้มาด้วยน้ำพักน้ำแรงสูงกว่า ภาษีเงินได้ที่ได้มาโดยมิต้องใช้น้ำพักน้ำ-
แรง ซึ่งมีความเห็นว่าเป็นสิ่งไม่เหมาะสม ขณะที่ผลการวิจัยความเห็นของอาจารย์ทั้ง 2 กลุ่มออก
มามีลักษณะไปในทางเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่

3.1.2. การยกเว้นภาษีให้กับเงินได้จากเงินรางวัลต่าง ๆ

เงินได้ประเภทนี้ที่ได้รับการยกเว้นภาษี ไม่ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อ
เสียภาษีเงินได้ ได้แก่

- 3.1.2.1. เงินรางวัลเพื่อการศึกษาค้นคว้าในวิทยาการ
- 3.1.2.2. เงินรางวัลสลากกินแบ่งหรือสลากออมสินของรัฐบาล
- 3.1.2.3. รางวัลที่ทางราชการจ่ายให้ในการประกวด หรือแข่งขันซึ่ง
ผู้รับมิได้มีอาชีพในการประกวด หรือแข่งขัน
- 3.1.2.4. สินบนรางวัลที่ทางราชการจ่ายให้ เพื่อประโยชน์ในการ
ปราบปรามการกระทำผิด
- 3.1.2.5. รางวัลที่ทางราชการจ่ายให้เพื่อประโยชน์ในการป้องกันมิให้
มีการกระทำผิดเกี่ยวกับภาษีอากร
- 3.1.2.6. รางวัลสลากบำรุงกาชาดไทย

สำหรับใน เรื่องนี้สรุปได้ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชีและอาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์ อยู่ในเกณฑ์สอดคล้องกัน คือเห็นด้วยกับการให้มีการ ยกเว้นไม่ต้องนำเงินได้เหล่านี้ไปรวมคำนวณ เมื่อเสียภาษีเงินได้ทุกประเภท ยกเว้น เฉพาะ 3.1.2.2. เงินรางวัลสลากกินแบ่งหรือสลากออมสินของรัฐบาลโดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็น อยู่ในระดับกลาง ๆ คือ ไม่แสดงความเห็นไปในทางบวกหรือลบ

จากผลการวิจัยนี้จะเห็นได้อีกเช่นกันว่า มีลักษณะขัดแย้งกับงานวิจัย ของสมชัย ฤกษ์พันธ์ที่ศึกษาว่าการยกเว้นภาษีให้ไม่ต้องนำไปรวมคำนวณเมื่อเสียภาษีเงินได้ เป็น มาตรการที่ทำให้อัตราภาษีเงินได้ที่ได้มาด้วยน้ำพักน้ำแรงสูงกว่าภาษีเงินได้ที่ได้มาโดยมิต้องใช้น้ำ พักน้ำแรงโดยสมชัยฤกษ์พันธ์ได้แสดงความเห็นว่าเป็นสิ่งไม่เหมาะสม ขณะที่ผลการวิจัยนี้ พบว่า อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นในเชิงบวก คือ เห็นด้วยกับการให้ยกเว้นให้กับเงินได้จาก เงินรางวัลต่างๆ เป็นส่วนใหญ่

3.1.3. การยกเว้นภาษีให้กับเงินได้จากกิจการโรงเรียนราษฎร์ที่ สอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น เช่น ตัดผม ตัดเล็บ ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเมื่อเสียภาษี เงินได้พบว่า อาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และอาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์ มีความเห็น สอดคล้องกัน คือ เห็นว่าไม่ควรได้มีการยกเว้นในส่วนนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ สมชัย ฤกษ์พันธ์ (2525 ก: 37)

3.1.4. การยกเว้นภาษีให้กับเงินได้จากการขายหลักทรัพย์

เงินได้ประเภทนี้ที่ได้รับการยกเว้นภาษี ได้แก่

- 3.1.4.1. เงินได้จากการขายหลักทรัพย์ เช่น หุ้นของบริษัท โดยบริษัทหนึ่งในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ไม่ต้องนำมารวมคำนวณ เมื่อเสียภาษี
- 3.1.4.2. เงินได้ที่ได้รับจากมรดกไม่ต้องนำมารวมคำนวณ เมื่อเสียภาษี
- 3.1.4.3. เงินได้จากการขายทรัพย์สินอัน เป็นมรดกโดยมิได้ มุ่งในทางการค้า หรือหากำไรได้รับการยกเว้น ไม่ต้องรวมคำนวณ เมื่อเสียภาษี

- 3.1.4.4. เงินได้จากมรดก หรือจากการให้โดยเสน่หา
เนื่องในพิธี หรือตามโอกาสแห่งขนบธรรมเนียม
ประเพณี ไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้
- 3.1.4.5. เงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์ในพันธบัตรของรัฐบาล
ไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ได้รับการยกเว้นภาษี
- 3.1.4.6. ประโยชน์ที่ได้จากการจำหน่ายตัวเงินหรือตราสาร
แสดงสิทธิในหนี้ ซึ่งบริษัทเงินทุน เป็นผู้ออก และ
ผู้รับมิใช่ เป็นผู้ทรงคนแรก ได้รับการยกเว้นภาษี
- 3.1.4.7. เงินได้จากการขายหน่วยลงทุน ในกองทุนรวมไม่
ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษี

สำหรับใน เรื่องนี้สรุปได้ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์
และการบัญชีและอาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์ อยู่ในระดับกลาง ๆ คือไม่แสดงความเห็นไปในทาง
บวก หรือลบในปัจจัยเหล่านี้ แต่ระดับความเห็นของอาจารย์ทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์มีความเห็นไปในทาง เห็นด้วยขณะที่อาจารย์
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มีความเห็นระดับกลาง ๆ ค่อนข้างไปในทาง เห็นด้วยกับ

- 3.1.4.1. เงินได้จากการขายหลักทรัพย์ เช่นหุ้นของบริษัท
ใดบริษัทหนึ่ง ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
โดยไม่ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษี
- 3.1.4.2. การยกเว้นมิต้องนำเอาเงินได้ที่ได้รับจากมรดก
มาคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ก่อ
ให้เกิดความไม่เป็นธรรม
- 3.1.4.3. เงินได้จากการขายทรัพย์สินอัน เป็นมรดกโดยมิได้
มุ่งในทางการค้า หรือหากำไร ได้รับการยกเว้น
ไม่ต้องเสียภาษี
- 3.1.4.4. เงินได้จากมรดก หรือจากการให้โดยเสน่หา
เนื่องในพิธี หรือตามโอกาสแห่งขนบธรรมเนียม
ประเพณี ไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้

ผลการวิจัยในส่วนนี้เท่ากับเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ 1.1. ที่ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และคณะ เศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับฐานภาษีมีลักษณะ เป็นไปในด้านลบในส่วนของ การยกเว้นภาษีให้กับเงินได้ประเภทดอกเบี้ย เงินรางวัลและเงินได้จากการขายหลักทรัพย์ แต่ยืนยันสมมติฐานนี้ในส่วนของ การยกเว้นภาษีเงินได้ โดยไม่ต้องนำไปรวมคำนวณให้กับโรงเรียนราษฎร์ที่สอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น เช่น โรงเรียนสอนตัดผม ตัดเล็บ ฯลฯ และยอมรับสมมติฐานที่ 3.1 ที่ว่า ความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และอาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับฐานภาษีไม่แตกต่างกันยกเว้นในส่วนของเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่อาจารย์ทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติดังกล่าวแล้ว

3.2 การหักค่าใช้จ่าย

จากการศึกษาเชิง เอกสารพบว่า มีปัจจัยหลายประการที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

- 3.2.1. การที่กฎหมายภาษีอากรยอมให้มีการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา และเลือกหักค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสมและความเป็นจริง เป็นเหตุให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้เสียภาษี
- 3.2.2. การให้ผู้เสียภาษีสามารถเลือกหักค่าใช้จ่าย ได้ตามความเป็นจริงกับหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้นั้น ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้เสียภาษีด้วยกัน
- 3.2.3. การหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา มีอัตราสูงเกินไป
- 3.2.4. การเปิดโอกาสให้ผู้มีเงินได้จากการให้เช่าทรัพย์สินหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ เป็นข้อบกพร่องที่ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบหารายได้ที่แท้จริงได้
- 3.2.5. การเปิดโอกาสให้ผู้มีเงินได้จากการประกอบวิชาชีพอิสระ หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ เป็นข้อบกพร่องที่ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบหารายได้ที่แท้จริงได้
- 3.2.6. การให้ผู้มีเงินได้จากการรับเหมา หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ เป็นข้อบกพร่องที่ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบหารายได้ที่แท้จริงได้
- 3.2.7. การให้ผู้มีเงินได้จากธุรกิจการพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ เป็นข้อบกพร่องที่ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบหารายได้ที่แท้จริงได้

3.2.8. กิจกรรมที่มีการอนุญาตให้สามารถหักค่าใช้จ่าย เป็นการเหมาได้เป็นกิจกรรมที่ผู้ดำเนินการไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชี

3.2.9. กิจกรรมที่มีการอนุญาตให้สามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้เป็นกิจกรรมที่ไม่สามารถจัดเก็บหลักฐานทางบัญชีได้

3.2.10. การหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาทำให้เสียภาษีน้อยกว่าที่เสียจากการหักค่าใช้จ่ายจริง

3.2.11. การให้มีการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา เป็นการส่งเสริมให้มีการหลีกเลี่ยงภาษีได้ง่าย

3.2.12. การหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาเป็นการไม่ส่งเสริมการทำบันทึกหลักฐานและเป็นมูลเหตุสำคัญที่พัฒนาระบบภาษีได้ยาก รวมทั้งทำให้จัดเก็บภาษีได้น้อย

จากความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ สอดคล้องกัน คือ เห็นว่า การหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาเป็นการไม่ส่งเสริมการทำบันทึกหลักฐาน และเป็นมูลเหตุสำคัญที่พัฒนาระบบภาษีได้ยาก รวมทั้งทำให้จัดเก็บภาษีได้น้อย ส่วนปัจจัยอื่น ๆ นั้น มีความเห็นในระดับกลาง ๆ คือไม่แสดงความเห็นไปในทางบวกหรือลบ

ผลการวิเคราะห์เห็นสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงเอกสารซึ่งเท่ากับเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ 1.2 ที่ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและคณะเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการหักค่าใช้จ่าย มีลักษณะเป็นไปในด้านลบเฉพาะในส่วนนี้ และยืนยันสมมติฐานที่ 3.2 ที่ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และคณะเศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับการหักค่าใช้จ่ายไม่แตกต่างกัน

3.3 การหักค่าลดหย่อน

จากการวิจัยพบว่า ความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มีความเห็นสอดคล้องกับ ผลการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดย เห็นว่า

- 3.3.1. การให้หักค่าลดหย่อนผู้มีเงินได้ เป็นเงิน 13,000 บาทต่อปียังไม่เป็น
การช่วยแบ่งเบาภาระภาษีได้อย่างเหมาะสม
- 3.3.2. ค่าลดหย่อนในปัจจุบัน ทำให้ผู้มีรายได้น้อยบางกลุ่มต้องรับภาระภาษีที่
ที่ไม่มีความสามารถที่จะเสียภาษี
- 3.3.3. ค่าลดหย่อนสำหรับตนเอง คู่สมรส และบุตรน้อยมาก เมื่อเทียบกับสภาพ
ค่าครองชีพในปัจจุบัน
- 3.3.4. เห็นด้วยกับการให้มีการหักค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล
- 3.3.5. เห็นด้วยกับการหักค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

ผลการวิจัยในส่วนนี้ยืนยันสมมติฐานที่ 1.3 ที่ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์
และการบัญชี และคณะ เศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับการหักค่าลดหย่อนมีลักษณะไปในทางด้านลบ กล่าวคือ
จุดที่ควรให้ความสนใจในการปรับปรุงในส่วนของการหักค่าลดหย่อนคือ ให้ความสำคัญกับสภาวะค่า
ครองชีพในปัจจุบัน และปัจจัยที่มีความจำเป็นในการดำรงชีพ เช่น การรักษาพยาบาลยามเจ็บไข้
หรือการสร้างที่อยู่อาศัย ซึ่งในปัจจุบันในส่วนของการหักค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ได้เริ่มมีการ
กำหนดมาตรการช่วยเหลือคนกลางในส่วนนี้บ้างแล้วคือ เริ่มให้มีการหักค่าลดหย่อนสำหรับดอกเบี้ยเงินกู้
ยืม เพื่อซื้อหรือเช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัย โดยให้หักได้ตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 7,000
บาท และจากความเห็นของอาจารย์ทั้ง 2 กลุ่มซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกันขึ้น เท่ากับ เป็นการยืนยัน
สมมติฐานที่ 3.3 ที่ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและคณะ เศรษฐศาสตร์
เกี่ยวกับการหักค่าลดหย่อนไม่แตกต่างกัน

3.4 อัตราภาษี

จากการศึกษาเชิง เอกสารจากงานวิจัย และ เอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าผู้มีเงินได้ที่ต้น
เกี่ยวกับอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้

- 3.4.1. การที่อัตราภาษีแตกต่างกันโดยเฉพาะภาษีจาก UNEARNED INCOME
ในอัตราที่ต่ำกว่า EARNED INCOME ทำให้เสียความยุติธรรม
- 3.4.2. การเก็บภาษีในอัตรา 0.5% สำหรับเงินได้เกิน 30,000 บาท เป็น
การแสดงให้เห็นถึงความไม่เสมอภาคของระบบ

3.4.3. อัตราภาษีในปัจจุบันมีลักษณะก้าวหน้ามากเกินไปไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง

3.4.4. การที่รัฐยอมให้เสียภาษีดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ในอัตราร้อยละ 12.5 โดยมีต้นทุนเอาเงินได้ส่วนนี้มารวมคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เมื่อสิ้นปีนั้น เป็นการไม่เหมาะสม

3.4.5. การให้มีวิธีการคำนวณภาษีโดยใช้อัตราภาษีต่างกัน คือ การคำนวณภาษีในอัตราร้อยละ 0.5 ของเงินได้ที่มีจำนวนรวมกันตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไปกับการคำนวณจากเงินได้สุทธิมาคำนวณภาษีตามขั้น เงินโดยเปรียบเทียบจำนวนภาษีที่ต้องเสียหากวิธีการใดมีจำนวนมากกว่าก็ให้เสีย ตามจำนวนนั้น ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม และสับสน

3.4.6. อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในช่วงเงินได้สุทธิขั้นต่ำแคบเกินไป

3.4.7. อัตราภาษีไม่ยืดหยุ่นพอทำให้ภาระภาษีเพิ่มสูงขึ้น ตามอัตราก้าวหน้าของภาษี เมื่อมีภาวะเงินเฟ้อเกิดขึ้น

สำหรับในเรื่องนี้ สรุปได้ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและอาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์ มีความเห็นสอดคล้องกันคือ ยืนยันสมมติฐานที่ 1.4 ที่ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และคณะ เศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีลักษณะไปในด้านลบ ในส่วนของอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในช่วงเงินได้สุทธิขั้นต่ำแคบเกินไปส่วนปัจจัยอื่น ๆ นั้นไม่ยืนยันและจากความเห็นของอาจารย์ทั้ง 2 กลุ่มที่สอดคล้องกันนั้น เท่ากับ เป็นการยืนยันสมมติฐานที่ 3.4 ที่ว่า ความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและคณะ เศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่แตกต่างกัน

จากปัจจัยในส่วนของ ฐานภาษี การหักค่าใช้จ่าย การหักค่าลดหย่อน และอัตราภาษี อาจช่วยให้เห็นภาพรวมของโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยในทัศนะของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และอาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์ ว่าไม่ได้เป็นไปในทางลบโดยสิ้นเชิงซึ่ง เท่ากับ เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ 1 ที่ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและคณะ เศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นไปในด้านลบ แต่เนื่องจากความเห็นของอาจารย์ทั้ง 2 กลุ่มมีลักษณะสอดคล้องกัน จึง เท่ากับ เป็นการยืนยันสมมติฐานที่ 3 ที่ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและคณะ เศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่แตกต่างกัน

4. ความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และคณะ เศรษฐศาสตร์ที่มีต่อการบริหารการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย อาจแบ่ง เป็นส่วนย่อยได้ดังนี้

4.1 การบริหารการจัดเก็บ

จากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีผู้ให้ทัศนะ เกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้

4.1.1 การบริหารการจัดเก็บขาดการกำหนดตัวผู้มีหน้าที่เสียภาษี ทำให้ไม่สามารถจัดเก็บได้ทั่วถึง

4.1.2 ขาดแผนการปฏิบัติการชักจูงให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีปฏิบัติตามกฎหมาย

4.1.3 ปัญหาในการกรอกแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือไม่สามารถทำความเข้าใจได้ทุกขั้นตอน และไม่สามารถกรอกได้ถูกต้องครบถ้วน

4.1.4 การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความยุ่งยากมาก

4.1.5 กฎหมายเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความสลับซับซ้อน เข้าใจยากเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความสับสน เข้าใจผิดพลาดได้

4.1.6 บทลงโทษทางแพ่ง กรณีที่ตรวจสอบพบว่า ผู้มีเงินได้เสียภาษีไว้ไม่ถูกต้องครบถ้วน ต้องเสียภาษีเพิ่มร้อยละ 20 ของเงินภาษีที่เรียกเก็บเพิ่มเติมเป็นอัตราที่ตายตัวเกินไปทำให้ผู้มีเงินได้ไม่เกรงกลัว และคืนที่จะเสียง หลีกเลี่ยง และหลบหนีภาษี

4.1.7 ระยะเวลา (กำหนดเวลา) ของการเรียกเก็บภาษีเงินได้เพิ่มเติมมีระยะเวลา 5 ปีนับตั้งแต่วันที่สูญหายแห่งกำหนดเวลาให้ยื่น แบบแสดงรายการหนี้สิน เกินไป

4.1.8 บทลงโทษทางอาญาระหว่างผู้ไม่ยื่นแบบแสดงรายการ โดยเจตนา หลีกเลี่ยงกับผู้ที่ยื่นแบบแสดงรายการที่เป็นเท็จไม่เหมาะสมโดยฝ่ายแรกได้รับโทษน้อยกว่าฝ่ายหลัง

4.1.9 การลงโทษผู้กระทำความผิด กฎหมายภาษีอากรยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทำให้ไม่มีผลในการบังคับและ ไม่ก่อให้เกิดความเกรงกลัว

4.1.10 ผู้เสียภาษีในกรณีที่ เป็นห้างร้านที่มีเซนต์บุคคลมักถูกตรวจอย่างละเอียดในลักษณะ จับผิด

4.1.11 การคืนภาษีมีขั้นตอนยุ่งยาก และล่าช้ากว่าจะได้เงินคืน

4.1.12 การให้ความรู้ ความเข้าใจ และเผยแพร่ เรื่องภาษีมีน้อย

จากการวิจัยพบว่า ความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์มีความเห็นสอดคล้องกัน คือ ยืนยันในส่วนต่าง ๆ ยกเว้น

- 4.1.3 ปัญหาในการกรอบบแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ไม่สามารถทำความเข้าใจได้ทุกขั้นตอน และไม่สามารถกรอกได้ครบถ้วน
- 4.1.4 การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีความยุ่งยาก
- 4.1.7 อายุความของการ เรียกเก็บภาษีเงินได้เพิ่มเติมมีระยะเวลา 5 ปี นับตั้งแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนด เวลาให้ยื่นแบบแสดงรายการนั้นสั้นเกินไป
- 4.1.10 ผู้เสียภาษีในกรณีที่ เป็นห้างร้านที่มีเชิษิตบุคคล มักถูกตรวจอย่างละเอียดในลักษณะจับผิด

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการยืนยันสมมติฐานที่ 2.1 ีว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและคณะ เศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บ มีลักษณะ เป็นไปในด้านลบ

4.2 ความสนใจในการ เสียภาษี

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ ในการ เสียภาษีซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความร่วมมือในการ เสียภาษีโดยเฉพาะระบบภาษีเงินได้บุคคล-ธรรมดาซึ่งใช้ระบบการบริหารภาษีแบบประเมินตนเอง ซึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสนใจในการ เสียภาษี ได้แก่

- 4.2.1. นโยบายรายจ่ายของรัฐบาล ประสิทธิภาพในการบริหารงาน และการใช้ เงินของรัฐ
- 4.2.2. ความเป็นธรรมในการ เสียภาษี และการจัดเก็บภาษี
- 4.2.3. การ เห็นความสำคัญของการ เสียภาษี
- 4.2.4. การบริการทางภาษีอากร ความสะดวกในการ เสียภาษี
- 4.2.5. การลงโทษของกฎหมาย และการลงโทษทางสังคม

จากผลการวิจัยในข้อ 4.1 จะช่วยชี้ให้เห็นถึงความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสมัครใจในการเสียภาษี ว่ายังมีส่วนที่ควรปรับปรุงคือเห็นด้วยกับผลการวิจัยข้อ 4.1.1. การบริหารการจัดเก็บขาดการกำหนดตัวผู้มีหน้าที่เสียภาษีทำให้ไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ทั่วถึงและ 4.1.2. ขาดแผนการปฏิบัติการชักจูงใจให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นปัจจัยที่อาจแสดงถึง ความเห็นที่มีต่อ ประสิทธิภาพในการบริหารงานจัดเก็บภาษี และความเป็นธรรมในการเสียภาษีว่ามีลักษณะค่อนข้างไปในทางไม่ช่วยส่งเสริมความสมัครใจในการเสียภาษีนั้น นอกจากนั้น การที่อาจารย์ทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นด้วยกับผลการวิจัยข้อ 4.1.5 กฎหมายเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีความสลับซับซ้อน เข้าใจยากเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความสับสนเข้าใจผิดพลาดได้ 4.1.11 การคืนภาษีมีขั้นตอนยุ่งยาก และล่าช้ากว่าจะได้เงินคืนและ 4.1.12 การให้ความรู้ ความเข้าใจ และเผยแพร่เรื่องภาษีน้อย เป็นปัจจัยที่อาจแสดงถึงความเห็นที่มีต่อการบริการทางภาษี ความสะดวกในการเสียภาษี ว่ายังมีลักษณะค่อนข้างไปในทางไม่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสมัครใจในการเสียภาษีเท่าใดนัก และจากความคิดเห็นว่า บทลงโทษทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดทางกฎหมายภาษีอากรนั้นอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และไม่เหมาะสมตามผลการวิจัย ที่ว่า อาจารย์ทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยกับ ข้อ 4.1.6 ที่ว่า บทลงโทษทางแพ่งกรณีที่ตรวจล้นพบว่า ผู้มีเงินได้เสียภาษีไว้ไม่ถูกต้องครบถ้วน ต้องเสียภาษีเงินได้เพิ่มร้อยละ 20 ของเงินภาษีที่เรียกเก็บเพิ่มเติมเป็นอัตราที่ตายตัวเกินไป ทำให้ผู้มีเงินได้ไม่เกรงกลัว และคืนที่เสียหลักเลียง และหลบหนีภาษี 4.1.8 บทลงโทษทางอาญาระหว่างผู้ไม่ยื่นแบบแสดงรายการโดยเจตนาหลักเลียง กับผู้ที่ยื่นแบบแสดงรายการที่เป็นเท็จไม่เหมาะสมโดยฝ่ายแรกได้รับโทษน้อยกว่าฝ่ายหลัง 4.1.9 การลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายภาษีอากรยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทำให้ไม่มีผลการบังคับ และไม่ก่อให้เกิดความเกรงกลัว ซึ่งเป็นปัจจัยที่แสดงถึงความเห็นที่มีต่อการลงโทษของกฎหมายยังไม่ช่วยส่งเสริมความสมัครใจในการเสียภาษีนัก

นอกจากนั้นจากการวิจัยยังพบว่า ปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่ายุ่งยากในการติดต่อขอเสียภาษีนั้นได้แก่ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ เป็นอันดับแรก ลำดับถัดไปได้แก่การกรอกแบบแสดงรายการเสียภาษี การคำนวณภาษี ช่วงระยะเวลาที่เปิดให้มีการเสียภาษีและผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความยุ่งยากคือ การที่แบบฟอร์มส่งให้ผู้เสียภาษิล่าช้าไม่ทั่วถึงและประชาชนไม่ต้องการเสียภาษี ซึ่งเป็นประเด็นที่สะท้อนให้เห็นว่าการติดต่อขอเสียภาษีนั้นยุ่งยาก และประชาชนไม่ต้องการที่จะเสียภาษีจากความเห็นนี้ก็สอดคล้อง กับผลการสำรวจร่วมกัน

ของสถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและบริษัท มติชน จำกัด (ผลงานของรัฐบาลในสายตาประชาชนผู้เสียภาษี 2528: 20) เกี่ยวกับความคิดเห็นของเจ้าของธุรกิจในการธุรกิจต่างๆทุกแขนงเกี่ยวกับนโยบาย และมาตรการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของรัฐบาล ว่ายังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ดี

จากผลการวิจัยนี้ ซึ่งให้เห็นว่าความเห็นของอาจารย์ทั้ง 2 คณะยังเห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีนั้น ยังมีลักษณะเป็นไปในทางลบ คือ ยังต้องปรับปรุง ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการยืนยันสมมติฐานที่ 2.2 ที่ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและคณะเศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นไปในทางลบ

และจากผลการวิจัยเกี่ยวกับความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกันกับปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ก็จะสามารถยืนยันสมมติฐานที่ 4.2 ที่ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และคณะเศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เท่ากับเป็นการยืนยันสมมติฐานที่ 2 ที่ว่าความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และคณะเศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีลักษณะเป็นไปในด้านลบ และการที่ความเห็นของอาจารย์ทั้ง 2 กลุ่มสอดคล้องกัน เท่ากับเป็นการยืนยันสมมติฐานที่ 4 ที่ว่า ความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและคณะเศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ไม่แตกต่างกัน

5. แนวทางแก้ไข

จากแนวทางแก้ไข ที่ได้จากความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ พบว่ามีความเห็นสอดคล้องกันโดยเห็นควรได้แก้ไขปรับปรุงในส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

5.1 ฐานภาษี

5.1.1. การเก็บภาษีเงินได้ที่เป็นกำไรจากทุน เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล โดยการเก็บภาษีเงินได้เหล่านี้ และนำไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีนั้น จะเป็นการช่วยกระจายภาระภาษีให้ตกกับกลุ่มซึ่งมีฐานะร่ำรวยมากขึ้น

5.1.2. ให้มีการยกเว้นภาษีเงินได้จากทุนที่มีจำนวนไม่เกิน 10,000 บาท

5.1.3. ให้มีการเก็บภาษีเงินได้จากการรับมรดกโดยจัดเป็นภาษีต่างหากแยกจากอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

5.1.4. การคำนวณผลได้จากทุนควรคำนึงถึงเงินเฟ้อด้วย

5.2 การหักค่าใช้จ่าย

การหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาะสมควรให้ยังคงมีอยู่ แต่จำเป็นต้องลดอัตรารวมเพื่อส่งเสริมให้มีการทำบัญชีที่ถูกต้องมากขึ้น

5.3 การหักค่าลดหย่อน

ปรับค่าลดหย่อนโดยถือเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำที่จำเป็นแก่การครองชีพ

5.4 อัตราภาษี

ขยายช่วงเงินได้สำหรับแต่ละอัตราภาษี เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีของผู้มีเงินได้ขั้นต่ำ หรือระดับปานกลาง

5.5 การบริหารการจัดเก็บ

5.5.1. การแก้ไขกฎหมายภาษีควรได้มีการรวบรวมอย่างชัดเจน เพื่อมิให้เกิดความสับสนทั้งเจ้าหน้าที่ และผู้เสียภาษี

5.5.2. ระบบการ เก็บหลักฐานที่ดีจะช่วยให้การ เก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้ถูกต้องตามความเป็นจริงมากขึ้น

5.5.3. ให้มีการ เปิดเผยมูลค่าเสียภาษีของประชาชนทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้มีเงินในสังคม

5.5.4. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์และ เผยแพร่วิธีการ เสียภาษีอยู่เสมอ

5.5.5. ให้ผู้รับจ้างทำบัญชี และผู้ที่จะมา เป็นตัวแทนของผู้เสียภาษีมาจดทะเบียนกับกรมสรรพากร และต้องมีใบอนุญาต

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาปัญหา และแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยทดสอบกับความเห็นของอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และอาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์ โดยอาจารย์ทั้ง 2 กลุ่ม เป็นผู้มีความรู้ในระดับปริญญาโทขึ้นไป เป็นนักวิชาการในสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ สถิติ บริหารธุรกิจ การคลัง และมีประสบการณ์ เกี่ยวกับการศึกษาหรือรับผิดชอบการสอน เกี่ยวกับวิชาการภาษีอากรและการคลัง ถึงร้อยละ 32 และ 23 นอกจากนั้นจากผลการวิจัยที่พบว่า ความเห็นของอาจารย์ทั้ง 2 กลุ่ม มีลักษณะสอดคล้องกัน เป็นส่วนใหญ่จะเป็นตัวชี้ได้ว่า ผลการวิจัยมีความถูกต้อง และ เชื่อถือได้สูง ซึ่งจะ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปปรับปรุงโครงสร้างภาษี และการบริหารการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

2. จากผลการวิจัยในส่วนของฐานภาษี ที่พบว่าอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และอาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์ มีความเห็นด้วยกับการให้ยกเว้นไม่ต้องนำรายได้จาก ดอกเบี้ยเงินสะสมที่รัฐบาลจ่าย ดอกเบี้ยสลากออมสิน ดอกเบี้ยเงินฝากออมสินของรัฐบาลเฉพาะประเภทฝากเพื่อเรียก ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักร เฉพาะที่ต้องจ่ายคืน เมื่อทวงถามประเภทฝากออมทรัพย์ ซึ่งใช้สมุดฝากในการฝากถอน และไม่ใช้เช็คในการถอนและ เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาไม่ถึงสามเดือน ดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาล ดอกเบี้ยเนื่องจากการคืนภาษีเข้า ดอก

เบี้ยเงินฝากสหกรณ์เฉพาะ เงินฝากที่ต้องจ่ายคืน เมื่อทวงถามประเภทออมทรัพย์ซึ่งใช้สมุดคู่ฝาก ในการฝากถอน และเงินรางวัลบางประเภท มารวมคำนวณเมื่อเสียภาษี โดยมีระดับความเห็นด้วยค่อนข้างสูง ในส่วนของดอกเบี้ย เนื่องจากการคืนภาษีช้ากว่าเป็นการเห็นด้วยกับการดำเนินการจัดเก็บภาษีของเงินได้เหล่านี้ในปัจจุบัน คือปัจจุบันได้มีการยกเว้นภาษีให้กับเงินได้ประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ไปแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดอกเบี้ยเนื่องจากการคืนภาษีช้า มีระดับของการเห็นด้วยกับการยกเว้นสูง เนื่องจากว่าเงินได้จากดอกเบี้ยในส่วนนี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ได้ถึงความสำเร็จในการเสียภาษีและผลของดอกเบี้ยที่ได้นั้นเกิดจากความล่าช้าในการคืนภาษี ซึ่งกรมสรรพากรควรเป็นผู้รับผิดชอบโดยการมอบดอกเบี้ยเป็นค่าตอบแทน ดังนั้นผลการวิจัยที่ออกมาจึงมีระดับของความเห็นด้วยค่อนข้างสูง

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า อาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มีความเห็นสอดคล้องกันโดยเห็นด้วยกับการไม่ต้องนำเงินได้จากเงินรางวัลเพื่อการศึกษาค้นคว้าในวิชาการ รางวัลที่ทางราชการจ่ายให้ในการประกวดหรือแข่งขัน ซึ่งผู้รับมิได้มีอาชีพในการประกวดหรือแข่งขัน มารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีนั้นเป็นจุดที่น่าสนใจ เนื่องจากผู้ตอบเป็นนักวิชาการที่มีความต้องการส่งเสริมการศึกษารวิจัย และความคิดริเริ่มในด้านต่าง ๆ ซึ่งการยกเว้นในส่วนนี้จะช่วยส่งเสริมในด้านการศึกษารวิจัย ซึ่งมีความจำเป็นสูงในสภาวะปัจจุบันของประเทศ ซึ่งต้องอาศัยการวิจัย เพื่อพัฒนาประเทศ

4. จากผลการวิจัยพบว่า การหักค่าลดหย่อนในปัจจุบัน ยังไม่เหมาะสม กับสภาวะค่าครองชีพ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งในตัวผู้เสียภาษีระหว่างการใช้จ่ายเงินรายได้ที่หามาได้เพื่อใช้ในการดำรงชีพ กับการนำไปเสียภาษี ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการหลบหลีกหลีกเลี่ยงและการหนีภาษี อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะได้มีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีในส่วนของ การหักค่าลดหย่อน เพื่อให้เข้ากับสภาวะค่าครองชีพอยู่เสมอก็ตามดัง ได้มีการปรับปรุงการหักค่าลดหย่อนปี 2525 จากให้หักค่าลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้จาก 12,000 บาท เป็น 13,000 บาทในปี 2528 (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2527: 1-20) เมื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับดัชนีราคา ระหว่างปี 2525-2528 ดังตาราง

ตารางที่ 31

แสดง ดัชนีราคา

(ปี 2519=100)

ระยะเวลา	ดัชนีราคาผู้บริโภค ทั่วราชอาณาจักร	อัตราการเปลี่ยนแปลง
2523	152.7	19.7
2524	172.7	12.7
2525	181.1	5.2
2526	187.9	3.8
2527	189.5	0.9
2528	194.1	2.4

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

จากตารางที่ 31 พบว่า ดัชนีราคาสินค้าจากปี 2525 ถึง 2528 เพิ่มขึ้นจาก 181.1 เป็น 194.1 โดยเพิ่มขึ้นถึง 13 ขณะที่ค่าลดหย่อนที่เพิ่มขึ้นนั้นให้หักเพิ่มขึ้น 1,000 บาท คือจาก 12,000 เป็น 13,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.33 ซึ่งนับว่าค่าลดหย่อนที่เพิ่มขึ้นนั้นยังมีได้เป็นอัตราเดียวกับดัชนีราคาที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามในการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครั้งล่าสุด โดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 14) 2529 ได้มีการเพิ่มรายการหักค่าลดหย่อน โดยกำหนดให้ผู้เสียภาษีนำดอกเบี้ยย ที่จ่ายสำหรับการกู้ยืมเงิน เพื่อซื้อ หรือสร้างที่อยู่อาศัยโดยมีการจำนอง อาคาร และที่ดินเป็นการประกันการกู้ยืม มาหักลดหย่อน ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามจำนวนดอกเบี้ยยที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 7,000 บาท โดยจะต้องเป็นการกู้ยืมกับธนาคาร สถาบันการเงิน บริษัทประกันชีวิต หรือกองทุนสวัสดิการของลูกจ้าง โดยมีกำหนดเวลาเกี่ยวกับ อายุสัญญาจำนอง และต้องมีการใช้อาคารดังกล่าว เป็นที่อยู่อาศัย แหล่งสำคัญ จากการปรับปรุงในส่วนนี้ นับว่าเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่เห็นด้วยกับการให้มีการหักค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ เนื่องจากที่อยู่อาศัยเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีพ ดังนั้น นับว่าการแก้ไขในจุดนี้เป็นสิ่งที่นำไปสู่ความยุติธรรมในด้านภาวะภาษีและคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ด้อย

5. จากผลการวิจัยที่พบว่าความเห็นของอาจารย์ทั้งคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและอาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์ มีความเห็นไปในทางลบต่อการบริหารการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แสดงว่าอาจารย์ทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นว่าการบริหาร การจัดเก็บเงินได้บุคคลธรรมดานั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งในด้านการจัดเก็บและการก่อให้เกิดความสมัครใจในการเสียภาษีด้านการบริหารการจัดเก็บ ปัจจัยที่เห็นได้ชัดได้แก่ การที่ยังมิได้มีการกำหนดตัวผู้เสียภาษี ทำให้ไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ทั่วถึงดังจะได้พบจากรายงาน เป้าหมายและผลการปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีโดยทั่วไปว่า ประมาณการจัดเก็บไว้เป็นเงินเท่าไร เก็บได้จริงเท่าไรสูงกว่าหรือต่ำกว่าประมาณการเท่าไร และจุดที่ให้ความสนใจคือ สูง หรือต่ำกว่าประมาณการเท่าไร จะเห็นได้ชัดว่า ไม่มีการกำหนดตัวผู้เสียภาษีว่ามีจำนวนเท่าไรและจัดเก็บได้เท่าไรเก็บได้เพิ่มขึ้นหรือลดลงเท่าไร ซึ่งทำให้ขาดกลุ่มเป้าหมายในการจัดเก็บ นอกจากนั้นกฎหมายภาษีอากรที่กำหนดขึ้นนั้นมีจำนวนมาก และเปลี่ยนแปลงบ่อยซึ่งทำให้เกิดความสับสนต่อผู้เสียภาษีได้ ดังเช่น ปี 2527-2529 ซึ่งเป็นระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยก็ได้มีการปรับปรุงถึง 2 ครั้ง

6. ปัจจัยที่มีผลต่อความสมัครใจในการ เสียภาษี นอกจากจะมีผลต่อความเต็มใจในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อย่างมากต่อการบริหารการจัดเก็บภาษีกล่าวคือ หากการบริหารการจัดเก็บดีมีประสิทธิภาพ ก็จะเป็นภาพพจน์ที่ดีในการที่จะก่อให้เกิดความสมัครใจในการเสียภาษี และ เมื่อเกิดความสมัครใจในการเสียภาษีแล้ว ก็จะทำให้การจัดเก็บเป็นไปได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยขึ้น ซึ่งบ่งถึงความมีประสิทธิภาพต่อไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดเก็บภาษีในระบบประเมินตนเอง เช่นการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

7. ผลการวิจัยในส่วนของแนวทางแก้ไข ซึ่งอาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและอาจารย์คณะ เศรษฐศาสตร์ ต่างมีความเห็นสอดคล้องกัน โดยเห็นด้วยกับการเก็บภาษีเงินได้ที่เป็นการไรจากทุน เช่นดอกเบี่ย เงินปันผล โดยการเก็บภาษีเงินได้เหล่านี้ และนำไปรวมคำนวณเมื่อเสียภาษีนั้น จะเป็นการช่วยกระจายภาระภาษีให้ตกกับกลุ่มซึ่งมีฐานะร่ำรวยมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบัน กรมสรรพากรก็ได้ใช้มาตรการนี้อยู่แล้ว แต่ยังไม่สมบูรณ์นักกล่าวคือ ได้มีการยอมให้納入เงินได้จากดอกเบี่ยต่าง ๆ มารวมคำนวณเมื่อเสียภาษีได้ โดยเฉพาะกรณีที่มีเงินภาษีคืนแต่กรณีผู้มีรายได้นั้นอาจไม่ต้องนำมารวมคำนวณก็ได้ โดยมาตรการที่กำหนดให้ต้องนำรายได้ขึ้น

มารวมคำนวณนั้น จะ เริ่มใช้ในปี 2531 แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลก็ได้ตระหนักถึงความยุติธรรมในการเสียภาษีโดยได้ทำการปรับปรุงระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 14) 2529 โดยให้จัดเก็บภาษีเงินได้จากดอกเบีย้นับบัตรรัฐบาล ดอกเบียเงินฝากสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ ดอกเบียเงินฝากประเภทอื่น ไม่ว่าจะเรียกชื่อใด เฉพาะส่วนที่เกินอัตราสูงสุดของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดในอัตราร้อยละ 15 ซึ่งนับว่าเป็นมาตรการที่ก่อให้เกิดความยุติธรรมในการเสียภาษีเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้ ดังนั้นการปรับปรุงในส่วนนี้ของกรมสรรพากรจะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่ความยุติธรรมและประสิทธิภาพในการจัดเก็บมากยิ่งขึ้น

8. สำหรับผลการวิจัยที่ออกมาจะมีลักษณะอยู่ในระดับกลาง ๆ คือไม่แสดงความเห็นไปในทางบวกหรือลบอย่างชัดเจนนั้น อาจเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ หรือมีข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ นั้นน้อย ทำให้ไม่สามารถแสดงความเห็นได้จึงทำให้ความเห็นอยู่ในระดับกลาง ๆ ซึ่งเป็นจุดน่าสนใจในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ในส่วนเหล่านี้ให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยในปัจจุบัน เห็นว่าควรมีการปรับปรุงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสามารถเป็นแหล่งรายได้ที่ดีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย และแนวการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยต่อไป ดังนี้

1. การบริหารการจัดเก็บ

จากการวิจัยซึ่งค่อนข้างเน้นในรายละเอียดปลีกย่อยขององค์ประกอบของโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในด้านที่ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นว่าปัญหาอยู่ที่ จุดใด ซึ่งจากการที่ประเด็นปัญหาจากการวิจัยนี้ สามารถชี้ได้ว่าจุดสำคัญที่ควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ การบริหารการจัดเก็บโดยแบ่งออกเป็นประเด็นที่ควรให้ความสนใจในการปรับปรุง และแนวทางแก้ไข ดังนี้

1.1 ประเด็นที่ควรให้ความสนใจในการปรับปรุง คือ

1.1.1 การขาดการกำหนดตัวผู้มีหน้าที่เสียภาษีซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ช่วยให้ทราบถึงกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปสู่การติดต่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมาเสียภาษี

1.1.2 การขาดแผนการปฏิบัติ การชักจูงให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีปฏิบัติ การตามกฎหมาย คือการเสียภาษีนั้นเอง ซึ่งการจะชักจูงให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษียินยอม หรือสมัครใจในการเสียภาษีนั้นจำเป็นต้องจัดกระทำอย่างมีแผน ซึ่งแผนนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ประการที่เข้ามากำหนดอยู่ในแผนนี้ ทั้งในส่วนของการทำงาน การจัดการภายในกรมสรรพากรเอง เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เกิดภาพพจน์อันดีงามในสายตาประชาชน

1.1.3 ตัวกฎหมายภาษีอากร เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีความสลับซับซ้อน เข้าใจยาก และเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความสับสนได้

1.1.4 ขทลงโทษทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้กระทำผิดทางภาษีนั้นยังไม่สมเหตุสมผล และยังมีลักษณะอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความเกรงกลัวในการกระทำผิดโดยการหลบหลีก หลีกเลี่ยง และหนีภาษี

1.1.5 การคืนภาษีล่าช้า มีขั้นตอนยุ่งยาก

1.1.6 การให้ความรู้ ความเข้าใจ และเผยแพร่เรื่องภาษียังมีน้อย

1.2 แนวทางแก้ไขปัญหาลงในส่วนของ 1.1 อาจกระทำได้โดย

1.2.1 ให้มีการวางแผนการบริหารการจัดเก็บที่ให้ความสำคัญ กับกลุ่มเป้าหมาย หรือจำนวนผู้เสียภาษีมากขึ้น โดยในการจัดเก็บภาษีนั้น จะต้องนำเอาจำนวนผู้เสียภาษี มากำหนดเป็น เป้าหมายในการจัดเก็บด้วย จากเดิมที่มักจะ เน้นในส่วนผลการจัดเก็บที่เป็นตัวเงินเป็นหลัก ซึ่งการให้ความสำคัญกับจำนวนผู้เสียภาษีนี้ เป็นจุดหนึ่งที่จะขยายฐานภาษี ในส่วนของผู้เสียภาษีมากขึ้น คือ เมื่อเก็บภาษีจากผู้เสียภาษีรายใหม่เพิ่มขึ้นทุก ๆ รายก็จะ เป็นจุดเริ่มต้นในการตรวจสอบติดตามการเสียภาษีได้ต่อไป นอกจากนั้น จำนวนผู้เสียภาษีที่เก็บได้นั้นยังสามารถเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพ ของการจัดเก็บ ภาระภาษีที่ตกอยู่กับบุคคลอาชีพอะไร และช่วยบ่งถึงสภาวะเศรษฐกิจของประเทศได้อีกด้วย คือ อาจนำเอาจำนวนผู้เสียภาษีไปเปรียบเทียบกับจำนวนภาษีที่เก็บได้ ในแต่ละช่วงเวลาว่ามีอัตราการเพิ่มขึ้น ของจำนวนผู้เสียภาษีหรือเงินรายได้ขึ้นอย่างไรบ้าง ซึ่งการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของรายได้กับจำนวนผู้เสียภาษีนี้อาจนำไปสู่การวิเคราะห์ถึงสภาวะ เศรษฐกิจในขณะนั้นได้

1.2.2 สร้างความสมัครใจให้เกิดขึ้นในหมู่เจ้าหน้าที่เสียภาษีซึ่งมีความจำเป็น และสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกำหนดโดย ส่วนรวมของระบบราชการและรัฐบาลด้วย คือช่วยปฏิบัติงานให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติที่มีการปฏิสัมพันธ์โดยตรงต่อประชาชน เช่น การติดต่อขอเสียภาษี การ ปฏิบัติต่อผู้มาเสียภาษี เป็นสิ่งที่จะประทับใจผู้มาเสียภาษี เป็นอันมาก ดังนั้น การใช้กลยุทธ์ สะดวก สบาย รวดเร็ว ก็จะเป็นจุดที่ก่อให้เกิดความเต็มใจมากขึ้น ในการเสียภาษีแต่ละครั้ง

1.2.3 จัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่ระดับล่างซึ่งต้อง ปฏิบัติหน้าที่ติดต่อและให้ข่าวสารข้อมูลต่อประชาชนที่มาเสียภาษี ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้มาติดต่อได้รับข่าวสาร ข้อมูลที่ถูกต้อง และมีความประทับใจในการติดต่อทั้งด้านความสะดวก รวดเร็ว และความสบาย ซึ่งจะมีผลต่อความสมัครใจในการเสียภาษี

1.2.4 เนื่องจากการชักจูงให้เกิดความสมัครใจในการเสียภาษีในระบบภาษี ของไทยเป็นบทชักจูงทางลบ คือ บทลงโทษกรณีที่มีการหลบหลีก หลีกเลียง และหนีภาษี เป็นส่วน ใหญ่ แต่บทลงโทษก็ยังไม่หนักแน่นพอที่จะทำให้ผู้เสียภาษีเกรงกลัวการลงโทษ ดังนั้นจึงจำเป็นต้อง ใช้มาตรการชักจูงในด้านอื่น เช่น การอำนวยความสะดวกในการเสียภาษี หรือบริการที่จะได้รับ เนื่องจากการเสียภาษี และบทลงโทษต้องกระทำให้ยุติธรรมและมีบทลงโทษ ที่สูงขึ้นโดยเน้นบทลงโทษ ทางอาญาให้สูงขึ้น และปรับปรุง เบี้ยปรับให้สูงขึ้น เป็นต้น

1.2.5 การคืนภาษีล่าช้าขึ้นอาจแก้ไขโดยลดขั้นตอนในการปฏิบัติเกี่ยวกับการ คืนเงินภาษีลงโดยเฉพาะกรณี การคืนเงินภาษีที่ได้จากรายได้ประเภทเงิน เดือนค่าจ้างโดยกำหนด วงเงินที่สามารถจ่ายคืนไปยังผู้เสียภาษีได้เลยในวงเงินต่าง ๆ เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว

1.2.6 ให้ความรู้เผยแพร่ ข่าวสารให้ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีการ ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลง การเผยแพร่ข่าวสารให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีซึ่งจะกระทำได้โดยการ จัด อบรมเผยแพร่ ตามสถานที่ หรือหน่วยงานทั้งของรัฐ และ เอกชนต่าง ๆ หรือเปิดสัมมนาทั่วไปขึ้น เพื่อให้ผู้สนใจ เข้ารับการอบรมได้ หรืออาจกระจายการให้ข้อมูล หรือความรู้ ลงไปในระดับมัค- เรียบ นักศึกษาโดยแทรกไว้ใน เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียน และนักศึกษาจะเป็น กลุ่มเจ้าหน้าที่เสียภาษีต่อไปในอนาคตด้วย

2. ฐานภาษี

ให้มีความสำคัญกับเงินได้ประเภทต่าง ๆ ซึ่งได้รับการยกเว้นภาษีไว้ในอดีตว่าในปัจจุบันนั้นการยกเว้นนั้นยังคงสมเหตุสมผลหรือไม่ เช่น การยกเว้นมีต้องนำรายได้จากโรงเรียน ราษฎร์หลังฤดูตรุษสงกรานต์ เช่น โรงเรียนสอนตัดผม ตัดเสื้อ เป็นต้นมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ โดยกิจการนี้ไม่ใช่สถานศึกษาแต่เป็นวิชาชีพที่ประกอบการ เมื่อมุ่งกำไร ดังนั้นจึงไม่มีเหตุผลที่จะยกเว้นภาษีให้กับกิจการดังกล่าว

นอกจากนี้การคำนวณเงินภาษีนั้นควรคำนึงถึง สภาวะการมีในขณะนั้นด้วย เช่น เกิดมีภาวะเงินเฟ้อหรือไม่ ซึ่งการจัดเก็บภาษี โดยคำนึงถึงกลุ่มผู้เสียภาษี เช่น อาชีพ หรือกลุ่มผู้มีรายได้อัตโนมัติ จำนวนผู้เสียภาษี และจำนวนเงินภาษีที่ได้ ก็จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงภาระภาษีของแต่ละกลุ่ม และชี้ถึงสภาวะภาระภาษีที่ตกแก่บุคคลในอาชีพใด ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดเก็บภาษีต่อไปได้ โดยอาจกระทำได้โดยจัดให้มีการสำรวจอาชีพและระดับรายได้ของประชาชนทั้งประเทศ และทุกคนจะต้องมีรหัสประจำตัวผู้เสียภาษี

3. การหักค่าใช้จ่าย

ควรได้มีการ เผยแพร่ผลดีผลเสียของการหักค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสมและความ เป็นจริง กับการหักค่าใช้จ่ายเป็นการ เหมาะ เพื่อเป็นข้อเท็จจริงให้ผู้เสียภาษีได้ตัดสินใจ เลือก ว่าควร จะ เสียภาษีในลักษณะใด นอกจากนี้อัตราการหักค่าใช้จ่าย เป็นการ เหมาะนั้นควรจะได้ศึกษา ว่ามีความเหมาะสมอยู่หรือไม่ในปัจจุบัน และควรให้หักในยอดเท่าไรจึงจะก่อให้เกิดความยุติธรรม

4. การหักค่าลดหย่อน

การหักค่าลดหย่อนควรได้คำนึงถึงสภาวะการมี ปัจจุบันโดยเฉพาะสภาวะค่าครองชีพ และปัจจัยที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ที่มีผลต่อคุณภาพการดำรงชีวิต ของประชาชนโดยตรง ด้วย

5. อัตรากาญี

การกำหนดอัตรากาญีนั้นควรได้ทำการวิเคราะห์ ถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจล่วงหน้าและสำรวจภาวะกาญีของผู้เสียกาญีว่าผู้เสียกาญีส่วนใหญ่ได้แก่บุคคลประเภทใด ค่าครองชีพในขณะนั้นเป็นเช่นไร และนำมาเป็นปัจจัยในการกำหนดอัตรากาญี เพื่อให้เกิดอัตรากาญีที่เป็นธรรม เข้าได้กับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บ ทั้งทางด้าน การบริหาร การจัดเก็บ และความสมัครใจในการเสียกาญีของผู้เสียกาญี

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้รับเป็นความเห็นของบุคคลเพียงกลุ่มเดียวคือ กลุ่มอาจารย์ ที่ศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการกาญีอากร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นกลุ่มนักวิชาการ ซึ่งในการวิจัยต่อไปนั้น อาจศึกษาในส่วนของความเห็นของผู้ปฏิบัติงานหรือเจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากร เพื่อทราบปัญหาในการปฏิบัติงานนั้นแตกต่างจากปัญหา ในแง่มุมมองของนักวิชาการอย่างไร หรือศึกษา จากความเห็นของประชาชนผู้เสียกาญีโดยทั่วไปว่า มีความเห็นอย่างไร ต่อโครงสร้างกาญี และ ภาระในการเสียกาญี ปัญหาและอุปสรรคในการเสียกาญีและ เปรียบเทียบความเห็นของบุคคลทั้ง 3 กลุ่ม ว่ามีความเห็นแตกต่างหรือสอดคล้องกัน ในจุดใดบ้าง ยิ่งไปกว่านั้นอาจสามารถศึกษาถึงความสมัครใจในการเสียกาญีของผู้เสียกาญีว่า มีปัจจัย ใดบ้างที่มีผลต่อความสมัครใจในการเสียกาญีทั้ง ในด้านก่อให้เกิด และด้านขจัดความสมัครใจในการเสียกาญีเพื่อนำปัจจัยที่ได้ขึ้นไปทำการปรับปรุง เพื่อก่อให้เกิดความสมัครใจในการเสียกาญีและประสิทธิภาพในการจัดเก็บกาญีต่อไป

จากการวิจัยนี้ กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารการจัดเก็บ เป็นตัวแปรสำคัญในการก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และความเป็นธรรมในการเสียกาญี ดังนั้นการปรับปรุงจึงควร เน้นในส่วนของการบริหารการจัดเก็บ โดยประเด็นสำคัญที่ควรให้ความสนใจในการปรับปรุง คือ

- การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ ผู้มีหน้าที่เสียกาญีโดยเฉพาะผู้มีหน้าที่เสียกาญีแต่ยังมีได้ หรือไม่เคยเสียกาญีมาก่อน
- การบริหารการจัดเก็บในส่วนต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความยุติธรรม ความสะดวกทั้งด้าน การตรวจสอบกาญี การเร่งรัดกาญี การอุทธรณ์กาญี การคืนเงินกาญี รวมถึงมาตรการทางกาญี อากกรต่าง ๆ เช่น บทลงโทษทางกาญีอากร การเสียเบี้ยปรับเงินเพิ่ม และการอภัยโทษทางกาญี

- การให้บริการทั้งในส่วนของการอำนวยความสะดวกต่อผู้มาติดต่อขอเสียภาษีและด้านการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารข้อมูล

ซึ่งการปรับปรุงในส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ จะเป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดการจัดเก็บอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดความสมัครใจในการเสียภาษีมากกว่าการขยายฐานภาษีในรูปของการเพิ่มประเภทเงินได้ที่จัดเก็บ หรือการเพิ่มอัตราภาษี ซึ่งไม่มีผลต่อการก่อให้เกิดความสมัครใจในการเสียภาษี

อย่างไรก็ตามการปรับปรุงการบริหารการจัดเก็บในประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้จะสามารถก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดเก็บได้ หรือไม่นั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายด้วยกันไม่เพียงแต่กรมสรรพากรเอง หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ใช้เงินงบประมาณจากภาษีอากรของประชาชน แต่ยังรวมถึง ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีด้วย